

PRAWO CELNE

Ewa Gwardzińska, Mirosława Laszuk
Małgorzata Masłowska, Robert Michalski

PRAWO W PRAKTYCE

Wolters Kluwer

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecznictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

PRAWO CELNE

Ewa Gwardzińska, Mirosława Laszuk
Małgorzata Masłowska, Robert Michalski

PRAWO W PRAKTYCE

Stan prawny na 1 kwietnia 2017 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Wiesław Czyżowicz

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustŁuk

Poszczególne rozdziały książki napisali:

Ewa Gwardzińska – rozdz. VI, X, XII, XIII

Mirostawa Laszuk – rozdz. I, II, III

Małgorzata Maśłowska – rozdz. IV, VII, XI

Robert Michalski – rozdz. V, VIII, IX

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-427-8

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wprowadzenie	17

Część pierwsza **Przywóz towaru na obszar celny Unii Europejskiej**

Rozdział I

Wprowadzenie towaru na obszar celny UE	23
1.1. Wprowadzenie towaru i przywózowa deklaracja skrótowa	23
1.2. Przedstawienie towaru	37
1.3. Czasowe składowanie towaru	42
1.4. Status celny towarów	48

Rozdział II

Pochodzenie towaru	54
2.1. Niepreferencyjne pochodzenie towarów	54
2.1.1. Podstawy prawne	54
2.1.2. Zasady ustalania niepreferencyjnego pochodzenia	55
2.1.3. Dokumentowanie niepreferencyjnego pochodzenia towarów	59
2.2. Preferencyjne pochodzenie towarów	63
2.2.1. Podstawy prawne	63
2.2.2. Umowy o wolnym handlu	65

2.2.3. Ogólny system preferencji taryfowych	77
2.2.4. Unia celna	108
2.3. Deklaracja dostawców oraz inne procedury ułatwiające wystawianie lub sporządzanie dowodów pochodzenia	111
2.4. Wiążąca informacja o pochodzeniu	115

Rozdział III

Wartość celna towaru	119
3.1. Wartość transakcyjna	119
3.2. Koszty dotyczące wartości celnej towarów	130
3.2.1. Koszty wliczane do wartości celnej	130
3.2.2. Koszty niewliczane do wartości celnej	140
3.3. Dokumentowanie wartości celnej towaru	143
3.4. Uproszczony sposób obliczania wartości celnej	145
3.4.1. Uproszczony sposób obliczania elementów formułujących wartość celną wynikający z art. 73 UKC	145
3.4.2. Wartość celna towarów łatwo psujących się (rozporządzenie Komisji (UE) nr 543/2011)	152
3.4.3. Uproszczony sposób ustalania wartości celnej towarów łatwo psujących się sprowadzanych do konsygnacji (art. 142 ust. 6 RW)	153
3.5. Kwestionowanie przez organ celny deklarowanej wartości celnej	156
3.6. Zastępcze metody ustalania wartości celnej	157
3.6.1. Metoda wartości transakcyjnej towarów identycznych	158
3.6.2. Metoda wartości transakcyjnej towarów podobnych	160
3.6.3. Metoda wartości opartej na cenie jednostkowej (metoda dedukcyjna)	161
3.6.4. Metoda wartości kalkulowanej	164
3.6.5. Metoda wartości ustalonej na podstawie danych dostępnych na obszarze celnym UE – metoda tzw. ostatniej szansy	166
3.7. Wiążąca informacja o wartości celnej	167
3.8. Przeliczenie waluty w celu ustalenia wartości celnej	168

Rozdział IV

Klasyfikacja taryfowa (stawki celne i zasady ich stosowania)	170
4.1. Wspólna taryfa celną	170
4.2. Zasady klasyfikacji taryfowej towarów	180
4.2.1. Uwagi wprowadzające	180
4.2.2. Ogólne Reguły Interpretacji Nomenklatury Scalonej	181
4.2.3. Noty wyjaśniające	193
4.2.4. Opinie, decyzje i rozporządzenia klasyfikacyjne ...	194
4.3. Stawki celne i zasady ich stosowania	195
4.4. Wiążąca informacja taryfowa	206

Rozdział V

Przywózowe procedury celne	219
5.1. Dopuszczenie do obrotu	219
5.2. Procedury specjalne	225
5.2.1. Uwagi wprowadzające	225
5.2.2. Procedura tranzytu	258
5.2.3. Procedura składowania celnego	274
5.2.4. Procedura wolnego obszaru celnego	284
5.2.5. Procedura odprawy czasowej	291
5.2.6. Procedura końcowego przeznaczenia	307
5.2.7. Procedura uszlachetniania czynnego	313

Rozdział VI

Dług celny w przywozie	325
6.1. Powstanie długu celnego	325
6.2. Zabezpieczenie długu celnego	330
6.3. Pokrycie, zwrot i umorzenie należności celnych przywózowych	336
6.3.1. Zasady określania kwoty należności celnych przywózowych	336
6.3.2. Zasady płatności należności celnych i odroczenia płatności	340
6.3.3. Zwrot i umorzenie należności celnych	345
6.3.4. Wygaśnięcie długu celnego	354

Rozdział VII

Zwolnienia z należności celnych w przywozie towarów	359
7.1. Zasady stosowania zwolnień	359
7.2. Zwolnienia wynikające z UKC	362
7.2.1. Uwagi wprowadzające	362
7.2.2. Towary powracające	362
7.2.3. Produkty rybołówstwa morskiego i produkty wydobyte z morza	366
7.3. Zwolnienia wynikające z rozporządzenia 1186/2009	366
7.4. Zwolnienia wynikające z umów międzynarodowych	379
7.5. Zwolnienia wynikające z krajowych przepisów celnych	381
7.6. Zwolnienia dla kościołów i związków wyznaniowych	382

Część druga**Wywóz towarów z obszaru celnego Unii Europejskiej****Rozdział VIII**

Wprowadzenie towaru	387
8.1. Wywozowa deklaracja skrócona	387
8.2. Zgłoszenie do powrotnego wywozu i powiadomienie o powrotnym wywozie	391

Rozdział IX

Procedury wywozowe	397
9.1. Procedura wywozu	397
9.2. Procedura uszlachetniania biernego	411

Część trzecia**Regulacje stosowane w przywozie i wywozie****Rozdział X**

Rejestracja przedsiębiorców i przedstawicielstwo celne	425
10.1. Rejestracja	425
10.2. Przedstawicielstwo celne	439
10.2.1. Przedstawicielstwo w Kodeksie cywilnym a przedstawicielstwo celne	439

10.2.2. Przedstawicielstwo a pełnomocnictwo w prawie cywilnym	440
10.2.3. Przedstawiciel celny	445

Rozdział XI

Zgłoszenie celne	450
11.1. Formy dokonania zgłoszeń	450
11.2. Dokumenty niezbędne do dokonania zgłoszenia	463
11.3. Sprostowanie zgłoszenia	469
11.4. Unieważnienie zgłoszenia	470
11.5. Korekty zgłoszeń	474
11.6. Weryfikacja zgłoszenia	477
11.6.1. Uwagi wprowadzające	477
11.6.2. Weryfikacja zgłoszenia celnego przed zwolnieniem towarów	479
11.6.3. Weryfikacja zgłoszenia celnego po zwolnieniu towarów	482

Rozdział XII

Uproszczenia	487
12.1. Rodzaje uproszczeń	487
12.1.1. Zgłoszenia celne uproszczone	487
12.1.2. Scentralizowana odprawa celna	490
12.1.3. Samoobsługa celna	493
12.1.4. Inne uproszczenia	494
12.2. Uzyskanie pozwolenia	505

Rozdział XIII

Status upoważnionego przedsiębiorcy (AEO)	513
13.1. Rodzaje pozwoleń AEO	513
13.2. Warunki uzyskania pozwolenia	516
13.2.1. Uwagi wprowadzające	516
13.2.2. Procedura wnioskowania o wydanie pozwolenia AEO	527
13.2.3. Ułatwienia wynikające z przepisów prawa	535
13.2.4. Ułatwienia przyznane przez polską administrację celną do 2017 r.	542

13.3. Postępowanie audytowe	546
13.4. Monitorowanie pozwoleń	554
Zakończenie	561
Bibliografia	567
Wykaz aktów normatywnych	575
Orzecznictwo unijne	583
Orzecznictwo sądów polskich	587
Autorzy	589

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- decyzja 1/2006 – decyzja nr 1/2006 Komitetu Współpracy Celnej WE–Turcja z 26.07.2006 r. ustanawiająca szczegółowe zasady stosowania decyzji nr 1/95 Rady Stowarzyszenia WE–Turcja (Dz.Urz. UE L 265, s. 18)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459)
- pr. cel. – ustawa z 19.03.2004 r. – Prawo celne (Dz.U. z 2016 r. poz. 1880 ze zm.)
- PRD – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2016/341 z 17.12.2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do przepisów przejściowych dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego w okresie, gdy nie działają jeszcze odpowiednie systemy teleinformatyczne, i zmieniające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 (Dz.Urz. UE L 69 z 2016 r., s. 1, ze zm.)
- RD – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z 28.07.2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego (Dz.Urz. UE L 343, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie 1186/2009 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1186/2009 z 16.11.2009 r. ustanawiające wspólnotowy system zwolnień celnych (Dz.Urz. UE L 324, s. 23)

- rozporządzenie – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z 7.06.2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz.Urz. UE L 157, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 978/2012 z 25.10.2012 r. wprowadzające ogólny system preferencji taryfowych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 732/2008 (Dz.Urz. UE L 303, s. 1, ze zm.)
- RW – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2447 z 24.11.2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 343, s. 558)
- RWKC – rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z 2.07.1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.Urz. WE L 253, s. 1, ze zm.)
- u.k.a.s. – ustawa z 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 1947 ze zm.)
- UKC – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 269, s. 1, ze zm.)
- u.p.a. – ustawa z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 43 ze zm.)
- u.s.c. – ustawa z 27.08.2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1799 ze zm.)
- u.VAT – ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2016 r. poz. 710 ze zm.)
- WKC – rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z 12.10.1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.Urz. WE L 302, s. 1, ze zm.)
- ZKC – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z 23.04.2008 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny) (Dz.Urz. UE L 145, s. 1)

Instytucje

EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
KAS	– Krajowa Administracja Skarbowa
KE	– Komisja Europejska
MF	– Ministerstwo Finansów
MFW	– Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NBP	– Narodowy Bank Polski
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ	– Organizacja Narodów Zjednoczonych
PE	– Parlament Europejski
SC	– Służba Celna
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Organizacje

EFTA	– Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
EWG	– Europejska Wspólnota Gospodarcza
NATO	– Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (North Atlantic Treaty)
RP	– Rzeczpospolita Polska
UE	– Unia Europejska
WE	– Wspólnota Europejska
WCO	– Światowa Organizacja Celna (World Customs Organization)
WTO	– Światowa Organizacja Handlu (World Trade Organization)

Publikatory, orzecznictwo i czasopisma prawnicze

CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
CSJ	– Customs Scientific Journal
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	– Dziennik Urzędowy
Dz.Urz. MF	– Dziennik Urzędowy Ministra Finansów
Dz.Urz. UE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (Official Journal of the European Union)

Dz.Urz. WE	– Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich (Official Journal of the European Communities)
IBGE	– International Business and Global Economy
LEX	– System Informacji Prawnej LEX
MPC	– Monitor Prawa Celnego
MPCiP	– Monitor Prawa Celnego i Podatkowego
WCJ	– World Customs Journal
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

Inne

AEO	– upoważniony przedsiębiorca (Authorised Economic Operator)
AEOC	– Uproszczenia Celne (Customs Simplifications)
AEOF	– Uproszczenia Celne plus Bezpieczeństwo i Ochrona (Customs Simplifications/Security and Safety)
AEOS	– Pozwolenie Bezpieczeństwo i Ochrona (Security and Safety)
AES	– Automatyczny System Eksportu
AKP	– Państwa Regionu Afryki, Karaibów i Pacyfiku (African, Caribbean and Pacific Group of States)
CCC	– Rada Współpracy Celnej (Customs Co-operation Council)
CELINA	– System Obsługi Zgłoszeń Celných
CEN	– Europejski Komitet Standaryzacji (European Committee of Standardization)
CIF	– warunek dostawy według INCOTERMS 2010 – <i>Cost, Insurance and Freight (named destination port)</i> – Koszt, ubezpieczenie i fracht (określony port przeznaczenia)
CN	– Nomenklatura Scalona (Combined Nomenclature)
EAD	– wywozowy dokument towarzyszący (Export Accompanying Document)
EBA	– wszystko oprócz broni (Everything But Arms)
EBTI	– europejska wiążąca informacja taryfowa (European Binding Tariff Information)
ECS	– System Kontroli Eksportu (Export Control System)
EORI	– System Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych (Economic Operators Registration and Identification)
GATT	– Układ Ogólny w sprawie Taryf Celných i Handlu (General Agreement of Tariffs and Trade)

GSP	– System Preferencji Celnych (Generalized System of Preferences)
HS	– Zharmonizowany System Oznaczania i Kodowania Towarów (Harmonized Commodity Description and Coding System)
HWP	– Harmonisation Work Programme
KNU	– klauzula największego uprzywilejowania (Most-favoured-nation)
MRN	– numer operacji tranzytu (Movement Reference Number)
NCTS	– Nowy Skomputeryzowany System Tranzytowy (New Computerised Transit System)
PDR	– Podsystem Danych Referencyjnych
PoUS	– Proof of Union Status (unijny system służący do potwierdzenia statusu celnego towarów)
PUESC	– Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych
REX	– system zarejestrowanych eksporterów (registered exporter (REX) system)
SAD	– jednolity dokument administracyjny (Single Administrative Document)
SISC	– System Informacyjny Służby Skarbowo-Celnej
SZPROT	– System Zintegrowanej Rejestracji Przedsiębiorców
TARIC	– Zintegrowana Taryfa Celna (TARif Intégré Communautaire)
TIN	– numer identyfikacyjny zgłaszającego (numer NIP poprzedzony symbolem PL)
WIP	– wiążąca informacja o pochodzeniu towarów (Binding Origin Information)
WIT	– wiążąca informacja taryfowa (Binding Tariff Information)
WOC	– wolny obszar celny
WPD	– powiadomienie o zamiarze prowadzenia działalności przemysłowej, handlowej lub usługowej w wolnym obszarze celnym
WTC	– Wspólna Taryfa Celna

WPROWADZENIE

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszą zwartą publikację dotyczącą stosowania pakietu unijnego kodeksu celnego, który wszedł w życie 1.05.2016 r. Nowe przepisy nie zmieniają filozofii unijnego prawa celnego, jednak wprowadzają znaczną ilość zmian i nowych uregulowań. Zwiększyła się zarówno liczba aktów prawnych, jak i zawartych w nich przepisów. Trudnością w stosowaniu nowych przepisów unijnego prawa celnego jest brak instrukcji oraz wytycznych dających wskazówki co do sposobu stosowania tych przepisów. Brak jest również orzecznictwa związanego z nowymi uregulowaniami, które stanowiłoby ich wykładnię istotną zarówno dla organów, jak i przedsiębiorców.

Unijny kodeks celny zastąpił obowiązujący od lat 90. Wspólnotowy Kodeks Celny (WKC), który był następstwem i konsekwencją działań podejmowanych przez istniejącą wówczas EWG, mających na celu konsolidację prawa celnego, wyeliminowanie mnogości pojedynczych aktów prawnych i zastąpienie ich jednym, spójnym logicznie i merytorycznie aktem prawnym. Na przestrzeni lat, w których obowiązywał, w związku z zachodzącymi zmianami w międzynarodowym obrocie towarowym, a przede wszystkim w kontroli celnej, WKC był wielokrotnie nowelizowany. Nie zapewniał warunków do realizacji „głębszej” integracji europejskiej. Informatyzacja administracji celnej oraz jej kontaktów z podmiotami dokonującymi międzynarodowego obrotu towarowego z zagranicą, dążenie do uproszczenia regulacji i stworzenia bardziej przyjaznych warunków międzynarodowej wymiany, zwiększenie bezpieczeństwa oraz zapewnienie efektywnego

procesu decyzyjnego spowodowały potrzebę uchwalenia nowego aktu prawnego. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z 23.04.2008 r. ustanawiało nowy akt prawny – wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny – ZKC). Jednak w praktyce zostało ono uchylone, zanim w rzeczywistości zaczęło być stosowane.

Zmiany wynikające z założeń Traktatu Lizbońskiego¹ spowodowały konieczność gruntownej zmiany ZKC. W dniu 30.10.2013 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (UKC), które zastąpiło ZKC. Aby UKC mógł być stosowany, niezbędne było wprowadzanie aktów prawnych uzupełniających regulacje w nim zawarte – rozporządzenia wykonawczego (RW), rozporządzenia delegowanego (RD), przejściowego rozporządzenia delegowanego (PRD) oraz decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2016/578 z 11.04.2016 r. ustanawiającej program prac dotyczący rozwoju i wykorzystywania systemów teleinformatycznych przewidziany w unijnym kodeksie celnym (Dz.Urz. UE L 99, s. 6). Pakiet UKC zaczął obowiązywać od 1.05.2016 r.

Nowe przepisy unijnego prawa celnego mają na celu uproszczenie prawodawstwa celnego oraz ujednolicenie obsługi obrotu towarowego z zagranicą w państwach członkowskich UE poprzez większą harmonizację zasad wymiany informacji i zakresu danych. Głównym celem ustanowienia zmian było również wdrożenie obsługi procesów biznesowych w elektronicznym środowisku – zarówno dla administracji celnych, jak i podmiotów dokonujących obrotu towarowego z zagranicą. Jednak zgodnie z art. 278 UKC pełne stosowanie tego aktu prawnego oraz przepisów wykonawczych w oparciu o systemy informatyczne nastąpi najpóźniej do 31.12.2020 r. W tym też okresie będzie postępował proces eliminacji norm kolizyjnych między poszczególnymi aktami prawnymi w pakiecie UKC.

¹ Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, podpisany w Lizbonie 13.12.2007 r. (Dz.Urz. UE C 306, s. 1).

Zaznaczyć należy, że od 1.03.2017 r. funkcjonuje Krajowa Administracja Skarbowa². Strukturę KAS tworzą administracja podatkowa, Służba Celna oraz kontrola skarbowa. W zakresie organizacyjnym powyższych administracji stanowi to istotną zmianę, jednak nie ma wpływu na przepisy pakietu UKC, które mają charakter merytoryczny. Zadania realizowane dotychczas przez dyrektora izby celnej i naczelnika urzędu celnego przejął dyrektor izby administracji skarbowej oraz naczelnik urzędu celno-skarbowego. Organy te posiadają również status organu celnego.

Celem analizy podjętej w niniejszej monografii jest wskazanie zasad postępowania z towarem na gruncie regulacji ustawodawstwa celnego w oparciu o nowe przepisy wprowadzone 1.05.2016 r. Analizę wzbogacano judykaturą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz krajowych sądów administracyjnych (WSA, NSA), która pozostaje aktualna na gruncie UKC. Monografia obejmuje stan prawny na 1.03.2017 r.

Niniejsza publikacja analizuje zasady dokonywania międzynarodowego obrotu towarami w oparciu o reguły *compliance*, które podporządkowane zostały strukturze książki. Struktura ta opiera się na trzech częściach: przywóz towarów na obszar celny Unii Europejskiej, wywóz towarów z obszaru celnego Unii Europejskiej oraz regulacje wspólne dla przywozu i wywozu. Przyjęty układ ma na celu ułatwienie korzystania z zawartych w niej treści, które poprowadzą Czytelnika poprzez procedury postępowania z towarem w polityce eksportowo-importowej związanej z międzynarodowym obrotem towarowym. Monografia w przystępnej formie stanowi skumulowany zbiór informacji opracowanych na podstawie przepisów zawartych w obszernej liczbie aktów prawnych zarówno unijnych, jak i krajowych.

W części pierwszej „Przywóz towaru na obszar celny Unii Europejskiej” przeanalizowano zasady obowiązujące przy wprowadzeniu towaru na obszar celny UE oraz procedury celne stosowane w związku

² Na podstawie ustawy z 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 1947 ze zm.).

z przywozem towarów. Analizie poddano również zagadnienia związane z cłem – niezbędne przy naliczaniu należności celnych z tytułu importu elementy kalkulacyjne (taryfę celną, pochodzenie towaru oraz wartość celną), instytucję długu celnego oraz zwolnienia z należności celnych w przywozie towarów, czy procedury specjalne, z wyłączeniem uszlachetniania biernego.

Kolejna część monografii „Wywóz towarów z obszaru celnego Unii Europejskiej” poświęcona została problematyce wyprowadzenia towaru. Szczególną uwagę zwrócono na wywozową deklarację skróconą oraz procedury celne wywozowe, w tym procedurę uszlachetniania biernego.

Trzecia część „Regulacje wspólne dla przywozu i wywozu”, jak wskazuje tytuł, analizuje instytucje wspólne, wykorzystywane zarówno w imporcie, jak i eksporcie. Obejmuje ona zagadnienia dotyczące rejestracji przedsiębiorców oraz przedstawicielstwa celnego. Dużo miejsca poświęcono również instytucji upoważnionego przedsiębiorcy (AEO).

Monografia skierowana jest do szerokiego kręgu odbiorców, a mianowicie do sędziów, adwokatów, radców prawnych, pracowników Krajowej Administracji Skarbowej, doradców podatkowych, księgowych, przedsiębiorców, których działania obejmują zagadnienia międzynarodowego obrotu towarowego, a także agentów celnych, logistyków i spedytorów. Odbiorcami mogą być również pracownicy naukowci, studenci wydziałów prawa i administracji oraz kierunków, na których poruszane są problemy międzynarodowego obrotu towarowego.

Część pierwsza

**PRZYWÓZ TOWARU
NA OBSZAR CELNY UNII EUROPEJSKIEJ**

Rozdział I

WPROWADZENIE TOWARU NA OBSZAR CELNY UE

1.1. Wprowadzenie towaru i przywozowa deklaracja skrócona

Wprowadzenie towarów na obszar celny UE jest pierwszą fazą postępowania celnego. Dochodzi do niego z chwilą faktycznego przywozu, a więc faktycznego przekroczenia zewnętrznej granicy UE. Wprowadzenie (wyprowadzenie również) może nastąpić przez otwarte dla danego ruchu przejścia graniczne – drogowe, kolejowe, morskie, rzeczne i lotnicze. Przez inne przejścia graniczne tylko po wydaniu pozwolenia przez organ celny¹.

Zgodnie z upoważnieniem zawartym w ustawie – Prawo celne minister właściwy do spraw finansów publicznych określa urzędy celno-skarbowe oraz podległe im oddziały celne, w których są dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego w zależności od rodzaju towarów lub procedur celnych, którymi mogą być towary obejmowane². Rozporządzenie zawiera trzy załączniki:

¹ S. Naruszewicz, M. Laszuk, *Wspólnotowe prawo celne*, Warszawa 2005, s. 201.

² Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 21.02.2017 r. w sprawie urzędów celno-skarbowych oraz podległych im oddziałów celnych, w których są dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego w zależności od rodzaju towarów lub procedur celnych, którymi mogą być obejmowane towary (Dz.U. poz. 372).

- załącznik I – określa wykaz urzędów celno-skarbowych oraz podległych im oddziałów celnych, w których są dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego w zależności od procedur celnych, którymi mogą być obejmowane towary;
- załącznik II – określa wykaz urzędów celno-skarbowych oraz podległych im oddziałów celnych, w których mogą być zgłaszane do procedury wywozu towary, co do których składany jest wniosek o refundację wywozową;
- załącznik III określa wykaz urzędów celno-skarbowych oraz podległych im oddziałów celnych właściwych dla tranzytu unijnego ropy naftowej, gazu i energii elektrycznej realizowanego za pomocą stałych urządzeń przesyłowych.

Towary wprowadzone na obszar celny UE podlegają od chwili wprowadzenia dozorowi celnemu³. Towary wprowadzone na obszar celny UE mogą więc podlegać też kontroli organów celnych. W uzasadnionych przypadkach towary wprowadzone mogą również podlegać zakazom i ograniczeniom, które są uzasadnione względami moralności publicznej, porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, zwierząt lub roślin, ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury narodowej oraz ochrony własności przemysłowej lub handlowej.

Towary pozostają pod dozorem celnym tak długo, jak jest to niezbędne do określenia ich statusu celnego, a w przypadku towarów nieunijnych, aż do zmiany statusu celnego bądź do czasu wyprowadzenia poza obszar celny UE lub zniszczenia. Stosowanie dozoru celnego nie zawsze bywa wystarczająco skuteczne, dlatego też przepisy UKC przewidują również możliwość stosowania kontroli celnej. Zgodnie z art. 134 ust. 2 UKC posiadacz towarów pozostających pod dozorem celnym może za zgodą organów celnych w dowolnym czasie przeprowadzić rewizję towarów lub pobrać ich próbki w celu określenia klasyfikacji taryfowej, wartości celnej lub statusu celnego towarów.

³ Zgodnie z art. 5 pkt 27 UKC dozór celny oznacza ogólne działania prowadzone przez organy celne w celu zapewnienia przestrzegania przepisów prawa celnego i, w stosownych przypadkach, innych przepisów mających zastosowanie do towarów podlegających tym działaniom.

W przypadku gdy infrastruktura przejścia granicznego nie pozwala na dokonanie odprawy celnej, przepis art. 135 ust. 1 UKC nakazuje, aby osoba, która wprowadza towary na obszar celny UE, lub osoba, która przejmując odpowiedzialność za przewóz po ich wprowadzeniu, przewiozła towary trasą przewozu określoną przez organy celne do wyznaczonego urzędu celnego lub miejsca uznanego przez organy celne. Towary mogą być również wprowadzone do wolnego obszaru celnego. Powyższego obowiązku nie stosuje się do środków transportu i towarów na nich przewożonych, które jedynie przemieszczają się przez wody terytorialne lub przestrzeń powietrzną UE i nie zatrzymują się na tym obszarze. Jednak gdy na skutek nieprzewidzianych okoliczności lub działania siły wyższej statek będzie zmuszony do zawinięcia do portu na terytorium UE, należy niezwłocznie powiadomić organy celne. Zaznaczyć należy, że do wolnego obszaru celnego wprowadzane są towary, jeżeli przywożone są bezpośrednio do niego drogą morską lub powietrzną albo lądową bez przejazdu przez inną część obszaru celnego UE, o ile wolny obszar celny przylega do granicy lądowej państwa członkowskiego i państwa trzeciego⁴.

Trasy przewozu określane są w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych⁵. Rozporządzenie wyznacza kolejowe, drogowe, morskie oraz powietrzne trasy przewozu towarów wprowadzanych na obszar UE. Wyznaczenie tras odbywa się poprzez wytyczenie trasy od otwartych drogowych, kolejowych przejść granicznych lub odpowiednio od miejsc przekroczenia morskiej lub powietrznej granicy państwowej do najbliższych położonych urzędów celnych w miejscowościach wskazanych w rozporządzeniu. Zaznaczyć należy, że trasy biegnące w kierunku odwrotnym do określonego w rozporządzeniu stanowią trasy wyprowadzenia towaru poza obszar celny UE. Środki transportu poruszające się trasą określoną przez organy celne, bez zgody tego organu, nie mogą zmieniać trasy przejazdu ani zatrzymywać się. Przeładunek towarów przemieszczanych

⁴ Art. 135 UKC.

⁵ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 22.11.2016 r. w sprawie tras przewozu towarów wprowadzanych na obszar celny Unii Europejskiej i wyprowadzenia towarów poza ten obszar oraz sposobu poruszania się i przemieszczania towarów po tych trasach (Dz.U. poz. 1890).

po trasach wyznaczonych przez organ celny może nastąpić wyłącznie za zgodą tego organu i w obecności osoby działającej w imieniu organu celnego. Organ celny może również, zgodnie z § 6 powyższego rozporządzenia, nałożyć na towary przemieszczane określoną trasą zamknięcia celne, zarządzić ich konwojowanie lub strzeżenie, a także podjąć inne działania uniemożliwiające usunięcie towarów spod dozoru celnego i zapewniające przedstawienie towaru w nienaruszonym stanie.

Przewóz towarów oraz ich wprowadzenie poza wyznaczonymi trasami może odbywać się tylko za zgodą organu celnego lub z przyczyn niezależnych od kierującego środkiem transportu. Przepisy rozporządzenia wyznaczające trasy przewozu za przyczyny niezależne uznają: blokadę dróg; wyznaczenie objazdu; szkodliwe skutki czynników atmosferycznych, w szczególności takich, jak zalanie drogi, osuwisko, zasy py śnieżne; atak terrorystyczny; napad rabunkowy; awaria środka transportu; katastrofa komunikacyjna, wypadek drogowy lub kolizja drogowa; potrzeba udzielenia pomocy lub zabezpieczenia terenu⁶.

Wskazać należy również, że zgodnie z treścią art. 135 ust. 4 UKC towary mogą podlegać kontroli celnej przeprowadzanej przez organy celne państw członkowskich, w sytuacji gdy znajdują się jeszcze poza obszarem celnym UE. Jednak w powyższym przypadku powinna być zawarta umowa z państwem lub terytorium, na którym przeprowadzana jest kontrola. Towary takie traktuje się w sposób, jakby były wprowadzone na obszar celny UE.

Wprowadzanie towarów na obszar celny UE wiąże się z koniecznością wyprzedzającego, elektronicznego przekazywania deklaracji skróconych, które służą organom celnym do przeprowadzania stosownej analizy ryzyka w zakresie ochrony i bezpieczeństwa⁷. Towary wprowadzane na obszar celny UE powinny więc być obejmo-

⁶ Paragraf 8 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 22.11.2016 r. w sprawie tras przewozu towarów wprowadzanych na obszar celny Unii Europejskiej i wywrotowania towarów poza ten obszar oraz sposobu poruszania się i przemieszczania towarów po tych trasach.

⁷ Składanie przywozowych deklaracji skróconych, zawierających tzw. dane bezpieczeństwa, jest obowiązkowe od 1.07.2011 r.

wane przywózową deklaracją skróconą. Jeśli towary przedstawione organom celnym nie zostały ujęte w przywózowej deklaracji skróconej (i nie są zwolnione z obowiązku złożenia takiej deklaracji) – przywózowa deklaracja skrócona powinna zostać złożona niezwłocznie przez osobę uprawnioną. Informacje składane przez podmioty zobowiązane służą organom celnym do podjęcia decyzji o ewentualnym przeprowadzeniu kontroli towarów i jej zakresie. Deklaracje służą więc organom celnym do przeprowadzenia analizy ryzyka przede wszystkim pod kątem ochrony i bezpieczeństwa, opartej na wspólnych dla wszystkich państw członkowskich UE kryteriach i standardach. Służą również do właściwego stosowania kontroli celnych. W celu wytypowania i określenia zakresu kontroli organy celne wykorzystują posiadane bazy danych, z którymi porównywane są dane zawarte w deklaracji. Bazy zawierają informacje z wcześniejszych zgłoszeń, przeprowadzonych kontroli, wyników kontroli, ujawnionych nieprawidłowości przez organy, a także informacje uzyskane od innych organów kontrolnych.

Ze składaniem deklaracji ściśle związany jest System Kontroli Importu – ICS. Jest to system umożliwiający przedsiębiorcom realizację obowiązku przesyłania w formie elektronicznej komunikatów przywózowych deklaracji skróconych. System zapewnia obsługę komunikatu informującego organy celne o przybyciu środka transportu do granicznego pierwszego urzędu celnego wprowadzenia na obszar celny UE oraz o przedstawieniu towaru w granicznym pierwszym i kolejnym urzędzie celnym, a także umożliwia weryfikację numeru EORI i świadectwa AEO przedsiębiorcy, deklarowanych w komunikacie przywózowej deklaracji skróconej. Przedsiębiorca, aby korzystać z systemu, powinien posiadać aplikację umożliwiającą przesłanie elektronicznych komunikatów do systemu oraz dokonać rejestracji firmy w Podsystemie Danych Referencyjnych (PDR). Osoba fizyczna, która w imieniu przedsiębiorcy będzie przysyłała komunikaty do systemu ICS, powinna uzyskać klucz do bezpiecznej transmisji danych⁸. Obecnie trwa modyfikacja systemu prowadząca do powstania systemu ICS2, w którym zostaną zaimplementowane nowe rozwiązania, dostosowane do wymogów UKC.

⁸ Zob. www.finance.mf.gov.pl (dostęp: 15.07.2016 r.).

Deklaracja skrócona zawiera podstawowe dane dotyczące towaru przywożonego na obszar celny UE, dane dotyczące nadawcy i odbiorcy, jak również podmiotu będącego przewoźnikiem. Szczególnie istotne jest, aby deklaracja skrócona zawierała prawidłowe dane niezbędne do identyfikacji towarów. Towary przedstawione organom celnym, dla których złożono deklarację skróconą, nie zostały zgodnie z prawem wprowadzone na obszar celny UE, jeśli w deklaracji przedstawionej organom celnym towary te zostały ujęte pod niewłaściwą nazwą. Do sądu krajowego należy dokonanie, w świetle okoliczności zawisłej przed nim sprawy, weryfikacji, czy dana osoba, która złożyła deklarację skróconą lub zgłoszenie celne, jest z powodu wskazania niewłaściwej nazwy towaru odpowiedzialna za nielegalne wprowadzenie tego towaru. Jeśli tak nie jest, to do tego sądu należy zbadanie, czy poprzez swoje działanie osoba ta uczestniczyła we wprowadzeniu towaru, skoro wiedziała ona lub powinna była wiedzieć, że wprowadzenie to jest nielegalne⁹.

Dokładne dane, jakie powinny być zawarte w przywózowej deklaracji skróconej składanej dla towarów wprowadzanych na obszar celny UE w zależności od rodzaju transportu, określone zostały w załączniku B do rozporządzenia delegowanego (RD). Jednak nowe zakresy danych są zawieszone do czasu wdrożenia zmodyfikowanego systemu ICS2. W związku z powyższym w okresie przejściowym do 2020 r. obowiązują dotychczasowe dane, których zakres zależy od podmiotu składającego deklarację (zmniejszony zakres danych pozostaje dla posiadaczy pozwoleń AEO, operatorów kurierskich) oraz od rodzaju zastosowanego transportu. Zakres danych wynika z dodatku A do załącznika 9 do przejściowego rozporządzenia delegowanego (PRD) i opiera się na danych z załącznika 30A do RWKC¹⁰. Podkreślić należy, że okresem przejściowym nie są objęte te przepisy UKC, rozporządzenia wykonawczego oraz rozporządzenia delegowanego odnoszące się do wprowadzenia towarów na obszar UE, które nie wymagają dostosowania do systemu ICS.

⁹ Wyrok TS z 3.03.2005 r., C-195/03, Ministerie van Financiën przeciwko Mera-biemu Papismedovi i in., EU:C:2005:131.

¹⁰ Służba Celna, Newsletter nr Z/27/2016 z 20.04.2016 r.

Jak wspomniano powyżej, podmioty posiadające pozwolenia AEO umieszczają w przywózowej deklaracji skróconej zmniejszony zakres danych. Z założenia podlegają mniejszej liczbie kontroli fizycznych i kontroli dokumentów niż inni przedsiębiorcy. Jeżeli jednak w wyniku przeprowadzonej analizy ryzyka przesyłka należąca do takiego przedsiębiorcy zostanie wytypowana do kontroli – organy celne będą przeprowadzały ją w sposób priorytetowy. Do takiego podmiotu w systemie ICS zostanie przesłany komunikat z informacją stanowiącą powiadomienie, że przewożony towar został wytypowany do kontroli. Komunikat może być wysłany przed przybyciem towarów na obszar celny UE, przy czym jest to możliwe, o ile w ocenie organu celnego przesłanie takiego komunikatu nie zagraża możliwości przeprowadzenia kontroli celnej. Niewysłanie komunikatu z informacją o wytypowaniu przesyłki do kontroli nie oznacza, że organ celny nie może przeprowadzić takiej kontroli – organ celny może przeprowadzić kontrolę fizyczną, nawet jeśli przedsiębiorca posiadający pozwolenie AEO nie został o kontroli poinformowany w sposób wyprzedzający¹¹.

Deklaracja powinna być złożona przez przewoźnika przed wprowadzeniem towarów w urządzenie celne pierwszego wprowadzenia (najczęściej jest to urząd graniczny)¹². Organy celne mogą zezwolić na złożenie deklaracji skróconej w innym urzędzie, pod warunkiem że urząd złożenia przekaze niezwłocznie lub udostępni w formie elektronicznej niezbędne dane urzędowi celnemu pierwszego wprowadzenia¹³. Zaznaczyć należy, że w przypadku transportu morskiego przywózową deklarację skróconą przesyła się tylko do pierwszego urzędu celnego wprowadzenia, a w następnym porcie wprowadzenia konieczne jest tylko przedstawienie towarów organom celnym.

¹¹ Ministerstwo Finansów, Departament Polityki Celnej, *Korzystanie z funkcjonalności Systemu Kontroli Importu (ICS). Instrukcja dla przedsiębiorców*, Warszawa 2010, s. 30.

¹² Jest to urząd celny wyznaczony przez organy celne zgodnie z przepisami celnymi, do którego należy bezzwłocznie przewieźć towary wprowadzone na obszar celny UE. Przywiezione towary w tym urzędzie zostaną poddane stosownym kontrolom wjazdowym opartym na ocenie ryzyka.

¹³ Art. 127 ust. 1, 2 i 3 UKC.

Sytuacja ta nie ma miejsca, jeżeli środek transportu nie zawinie do portu zlokalizowanego w kraju trzecim, przemieszczając się pomiędzy pierwszym a kolejnymi urzędami celnymi wprowadzenia.

Oprócz przewoźnika przywózowa deklaracja skrócona może zostać złożona przez¹⁴:

- 1) importera, odbiorcę lub inną osobę, w imieniu której lub na rzecz której działa przewoźnik;
- 2) każdą osobę, która przedstawi dane towary lub spowoduje ich przedstawienie w urzędzie celnym wprowadzenia.

 Od wymogu złożenia deklaracji organy celne mogą odstąpić w odniesieniu do towarów, dla których przed upływem terminu złożenia deklaracji złożone zostanie zgłoszenie celne. Zgłoszenie celne powinno zawierać co najmniej te dane, które są wymagane w przywózowej deklaracji skróconej. Do czasu przyjęcia zgłoszenia ma ono status przywózowej deklaracji skróconej. OrganY celne mogą odstąpić również od wymogu złożenia przywózowej deklaracji skróconej w odniesieniu do towarów, dla których przed upływem terminu złożenia tej deklaracji złożono deklarację do czasowego składowania. Deklaracja do czasowego składowania powinna wówczas zawierać co najmniej te dane, które są niezbędne w przywózowej deklaracji skróconej. Do czasu przedstawienia towarów organom celnym deklaracja do czasowego składowania ma status przywózowej deklaracji skróconej¹⁵.

W niektórych przypadkach funkcję przywózowej deklaracji skróconej może pełnić zgłoszenie tranzytowe, pod warunkiem że towary są sprowadzane na obszar celny UE w procedurze tranzytu, zgłoszenie tranzytowe jest przekazywane do systemu NCTS i zawiera dane bezpieczeństwa. Decyzja, czy deklaracja tranzytowa będzie zawierała dane bezpieczeństwa, należy do przedsiębiorcy.

 Rozporządzenie delegowane wymienia towary zwolnione od obowiązku złożenia przywózowej deklaracji skróconej. Kata-

¹⁴ Art. 127 ust. 4 UKC.

¹⁵ Art. 130 UKC.

log zwolnień obejmuje przede wszystkim towary i sytuacje, w których występuje minimalne ryzyko naruszenia „bezpieczeństwa łańcucha dostaw”¹⁶. Z obowiązku złożenia deklaracji skróconej zwolnione są również następujące towary¹⁷:

- energia elektryczna;
- towary wprowadzane rurociągami;
- przesyłki z korespondencją (niezależnie od tego, czy są przewożone zgodnie z przepisami Światowej Konwencji Pocztowej przez operatora wyznaczonego, czy też są to przesyłki przewożone przez firmy kurierskie);
- majątek ruchomy gospodarstwa domowego¹⁸, pod warunkiem że nie jest przewożony na podstawie umowy przewozu;
- towary, w przypadku których składane jest ustne zgłoszenie celne, pod warunkiem że nie są przewożone na podstawie umowy przewozu;
- towary, o których mowa w art. 138 lit. b–d¹⁹ lub art. 139 ust. 1²⁰ RD, pod warunkiem że nie są przewożone na podstawie umowy przewozu;

¹⁶ K. Piech, *Wprowadzenie towarów na obszar celny Unii Europejskiej*, Warszawa 2012, s. 99.

¹⁷ Art. 104 ust. 1 RD.

¹⁸ Co należy rozumieć przez pojęcie majątku ruchomego gospodarstwa domowego określono w art. 2 ust. 1 lit. d rozporządzenia Rady (WE) nr 1186/2009 z 16.11.2009 r. ustanawiającego wspólnotowy system zwolnień celnych (Dz.Urz. UE L 324, s. 23).

¹⁹ Produkty uzyskane przez unijnych rolników z gospodarstw znajdujących się w państwie trzecim oraz produkty pochodzące z połowów, działalności rybnych gospodarstw hodowlanych oraz łowiectwa, które są objęte zwolnieniem z należności celnych; nasiona, nawozy i produkty do uprawy gleby i pielęgnacji roślin uprawnych przywożone przez producentów rolnych z państw trzecich do użytku w gospodarstwach znajdujących się na obszarze bezpośrednio sąsiadującym z tymi państwami, które są objęte zwolnieniem z należności celnych; środki transportu, które są objęte zwolnieniem z należności celnych przywozowych jako towary powracające; przenośne instrumenty muzyczne będące przedmiotem powrotnego przywozu przez podróżnych, które są objęte zwolnieniem z należności celnych przywozowych jako towary powracające.

²⁰ Zwierzęta będące własnością osoby mającej siedzibę poza obszarem celnym UE, pod warunkiem że są przeznaczone do celów sezonowego pasterstwa wędrownego, wypasu albo do prowadzenia prac lub transportu; instrumenty i aparaty niezbędne lekarzowi w celu zapewnienia pomocy pacjentowi czekającemu na organ do przeszczepu; materiały do pomocy w przypadku katastrof wykorzystywane w połączeniu

- towary znajdujące się w bagażu osobistym podróżnych;
- towary przemieszczane z zastosowaniem formularza 302²¹;
- broń i sprzęt wojskowy wprowadzane na obszar celny UE przez organy odpowiedzialne za obronę wojskową państwa członkowskiego w ramach transportu wojskowego lub transportu prowadzonego na wyłączny użytek władz wojskowych;
- towary wprowadzane na obszar celny UE bezpośrednio z instalacji morskich eksploatowanych przez osobę mającą swoją siedzibę na obszarze celnym UE²²;
- towary uprawnione do zwolnień zgodnie z Konwencją wiedeńską o stosunkach dyplomatycznych, sporządzoną w Wiedniu 18.04.1961 r. (Dz.U. z 1965 r. poz. 232), Konwencją wiedeńską o stosunkach konsularnych, sporządzoną w Wiedniu 24.04.1963 r. (Dz.U. z 1982 r. poz. 98) i innymi konwencjami konsularnymi lub też Konwencją o misjach specjalnych, otwartą do podpisu w Nowym Jorku 16.12.1969 r. (Dz.U. z 1985 r. poz. 245);
- towary przewożone na pokładzie statków wodnych i powietrznych (towary, które dostarczono w celu zamontowania ich jako części lub akcesoria tych statków wodnych i powietrznych; towary umożliwiające działanie silników, maszyn i innych urządzeń znajdujących się na tych statkach wodnych lub powietrznych; artykuły żywnościowe i inne produkty przeznaczone do konsumpcji lub sprzedaży na pokładzie);

ze środkami podejmowanymi w celu walki ze skutkami katastrof lub podobnych sytuacji oddziałujących na obszar celny UE; przenośne instrumenty muzyczne czasowo przywożone przez podróżnych i przeznaczone do użytku jako wyposażenie zawodowe; opakowania przywożone z zawartością i przeznaczone do powrotnego wywozu, z zawartością bądź bez, noszące trwałe, nieusuwalne oznakowania identyfikujące osobę mającą siedzibę poza obszarem celnym UE; sprzęt będący w posiadaniu i użytku osób mających siedzibę w strefie przygranicznej państwa trzeciego sąsiadującej ze strefą przygraniczną w Unii, gdzie towary będą stosowane.

²¹ Formularz przewidziany został w umowie między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie 19.06.1951 r. (Dz.U. z 2000 r. poz. 257 ze sprost.).

²² Są to towary, które zostały wprowadzone na instalacje morskie w celu ich budowy, naprawy, konserwacji lub adaptacji; towary, które zostały wykorzystane do zamontowania na instalacjach morskich lub wykorzystane były jako wyposażenie tych instalacji; zaopatrzenie używane lub zużywane na instalacjach morskich; odpady inne niż niebezpieczne ze wspomnianych instalacji morskich.

- towary wprowadzane na obszar celny UE z terytorium Ceuty i Melilli, Gibraltaru, wyspy Helgoland, Republiki San Marino, Państwa Watykańskiego, gmin Livigno i Campione d'Italia lub wód krajowych jeziora Lugano we Włoszech znajdujących się pomiędzy nabrzeżem a granicą polityczną strefy położonej pomiędzy Ponte Tresa i Porto Ceresio;
- produkty rybołówstwa morskiego i inne produkty wydobyte z morza poza obszarem celnym UE przez unijne statki rybackie;
- statki i przewożone na nich towary, wpływające na wody terytorialne państwa członkowskiego wyłącznie w celu załadowania na pokład zaopatrzenia bez łączenia się z którymkolwiek obiektem portowym;
- towary objęte karnetami ATA i CPD, pod warunkiem że nie są przewożone na podstawie umowy przewozu.

Zaznaczyć należy, że w przypadku towarów, które nie wymagają ujęcia w przywózowej deklaracji skróconej, analiza ryzyka zostanie przeprowadzona, kiedy towary po wyładowaniu będą przedstawiane organom celnym – na podstawie zgłoszenia celnego lub deklaracji skróconej do czasowego składowania.

Do 31.12.2020 r. uchyla się obowiązek składania przywózowej deklaracji skróconej w przypadku towarów w przesyłkach pocztowych, których masa nie przekracza 250 gramów. Zaznaczyć należy, że przepisy UKC wprowadzają wymóg składania przywózowych deklaracji skróconych do towarów i przesyłek pocztowych (z wyjątkiem przesyłek z korespondencją), które nie przekraczają wartości 22 EUR²³. Jednak obowiązek ten jest zawieszony do czasu wdrożenia ICS2 (do roku 2020), pod warunkiem że organy celne zgadzają się (za zgodą przedsiębiorcy) na przeprowadzenie ana-

²³ Zgodnie z opinią Komisji Europejskiej w celu umożliwienia dalszej poprawy skuteczności analizy ryzyka dla bezpieczeństwa i ochrony uzasadnione jest zastąpienie ogólnego zwolnienia z obowiązku przedstawienia przywózowej deklaracji skróconej dla towarów przemieszczanych zgodnie z postanowieniami aktów Światowego Związku Pocztowego zwolnieniem dla przesyłek z korespondencją oraz usunięcie zwolnienia, które oparte jest na wartości towarów, jako że wartość nie może być kryterium oceny ryzyka dla bezpieczeństwa i ochrony.

lizy ryzyka z wykorzystaniem informacji zawartych w systemie stosowanym przez przedsiębiorcę lub dostarczanych przez ten system. Oznacza to więc, że w okresie przejściowym stosowane będą reguły obowiązujące w WKC oraz RWKC.

Analizując odstępstwa od zasady składania przywozowej deklaracji skróconej, należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 127 ust. 8 UKC organy celne mogą zezwolić, aby złożenie przywozowej deklaracji skróconej zostało zastąpione złożeniem powiadomienia (w ramach stosowanej procedury uproszczonej) oraz udostępnieniem danych z deklaracji w systemie teleinformatycznym przedsiębiorcy.

Jak wspomniano powyżej, przywozową deklarację skróconą należy złożyć przed wprowadzeniem towarów na obszar celny UE. Przepisy określają minimalne terminy na złożenie deklaracji przed wprowadzeniem towarów na obszar celny UE w zależności od rodzaju transportu. W transporcie morskim występują następujące terminy²⁴:

- co najmniej 24 godziny przed załadowaniem towarów na statek w porcie wyjścia – dla przesyłek kontenerowych;
- co najmniej 4 godziny przed przybyciem statku do pierwszego portu na obszarze celnym UE – dla przesyłek masowych/luzem;
- co najmniej 2 godziny przed przybyciem statku do pierwszego portu na obszarze celnym UE – w przypadku towarów przywożonych z Grenlandii, Wysp Owczych, Islandii, portów na Morzu Bałtyckim, Morzu Północnym, Morzu Czarnym i Morzu Śródziemnym oraz wszystkich portów w Maroku, a także w każdym innym przypadku.

W transporcie lotniczym obowiązuje zasada, że minimalny zestaw danych zawartych w przywozowej deklaracji skróconej składa się najpóźniej przed załadowaniem towarów na statek powietrzny, na którym mają zostać wprowadzone na obszar celny Unii. Jednak gdy złożono minimalny zestaw danych w przywozowej deklaracji skróconej, pozostałe dane powinny być dostarczone w przypadku lotów na krótkim dystansie (do 4 godzin) najpóźniej

²⁴ Art. 105 RD.

w momencie odlotu statku powietrznego, zaś w przypadku lotów na długim dystansie (powyżej 4 godzin) – najpóźniej 4 godziny przed przybyciem statku powietrznego do pierwszego portu lotniczego na obszarze celnym UE²⁵.

- W przypadku przywozu towarów na obszar celny UE kolejną, przywozową deklarację skróconą powinna być złożona najpóźniej²⁶:
- godzinę przed przybyciem towarów na miejsce, dla którego dany urząd celny jest właściwy – w sytuacji gdy podróż pociągiem z ostatniego dworca kolejowego znajdującego się w państwie trzecim do urzędu celnego pierwszego wprowadzenia trwa krócej niż 2 godziny²⁷;
 - 2 godziny przed przybyciem towarów na miejsce, dla którego dany urząd celny jest właściwy – w każdym innym przypadku.

Jeżeli towary przywożone są transportem drogowym, przywozowa deklaracja skrócona powinna być złożona co najmniej godzinę przed przybyciem towarów do urzędu celnego wprowadzenia na obszarze celnym UE. Z kolei w przypadku żeglugi śródlądowej co najmniej 2 godziny przed przybyciem towaru do urzędu celnego wprowadzenia na obszarze celnym UE. Powyższe terminy nie mają zastosowania w przypadku działania siły wyższej.

Zgodnie z art. 185 ust. 1 i 2 RW złożona przywozowa deklaracja skrócona powinna być przez organy celne zarejestrowana. W przypadku gdy dane zawarte w deklaracji skróconej zostały dostarczone w kilku etapach (złożono więcej niż jeden zestaw danych), organy celne powinny zarejestrować każdy przypadek przedłożenia danych. W każdym przypadku organy celne są zobowiązane powiadomić osobę, która złożyła deklarację lub zestaw danych, o zarejestrowaniu i przekazać tej osobie numer referencyjny przywozowej deklaracji skróconej (MRN) lub każdego przedłożenia wraz z datą rejestracji. Numer

²⁵ Art. 106 RD.

²⁶ Art. 107 RD.

²⁷ Wprowadzenie terminu godzinnego jest rozwiązaniem nowym, we wcześniej obowiązujących regulacjach był tylko termin 2-godzinny.

referencyjny MRN jest identyfikatorem, pod którym ta deklaracja jest znajdowana w systemie ICS.

Po złożeniu przywózowa deklaracja skrócona może być na wniosek zgłaszającego i za zgodą organów celnych sprostowana. Sprostowania danych może dokonać osoba, która je przekazała. Organy celne zobowiązane są do niezwłocznego powiadomienia osoby, która dokonała sprostowania danych, o podjętej przez siebie decyzji o rejestracji lub odrzuceniu tego sprostowania. Jeżeli sprostowanie danych zostanie złożone przez osobę inną niż przewoźnik, organy celne powiadamiają o tym fakcie również przewoźnika, o ile przewoźnik zwrócił się o przekazanie takiego powiadomienia i dysponuje dostępem do systemu teleinformatycznego²⁸.

Nie można dokonać sprostowania przywózowej deklaracji skróconej w sytuacji, gdy²⁹:

- organy celne poinformowały osobę, która złożyła deklarację, o zamiarze przeprowadzenia rewizji towarów;
- organy celne stwierdziły nieprawidłowość danych zawartych w przywózowej deklaracji skróconej;
- towary zostały już przedstawione organom celnym.

Unieważnienie przywózowej deklaracji skróconej ma miejsce wówczas, gdy deklaracja została złożona, lecz towary nie zostały wprowadzone na obszar celny UE. Unieważnienie może być dokonane na wniosek zgłaszającego lub w terminie 200 dni po złożeniu deklaracji³⁰.

Do przechowywania przywózowej deklaracji skróconej obowiązana jest osoba składająca deklarację lub przyjmująca odpowiedzialność za przywóz towarów na obszar celny UE³¹. Osoba ta na żądanie organu celnego powinna okazać deklarację.

²⁸ Art. 188 RW.

²⁹ Art. 129 ust. 1 UKC.

³⁰ Art. 129 ust. 2 UKC.

³¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z 29.10.2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów mających znaczenie dla kontroli wykonywanych przez Służbę Celną, a także osób obowiązanych do ich przechowywania (Dz.U. poz. 1424 ze zm.).

Spełnienie obowiązku dostarczenia przywózowej deklaracji skróconej nie zwalnia przedsiębiorcy z obowiązku uregulowania sytuacji prawnej towaru nią objętego. Deklaracja nie zastępuje ani deklaracji do czasowego składowania, ani zgłoszenia celnego. Jeżeli przedsiębiorca zrealizuje swoje obowiązki z wykorzystaniem systemu ICS i wynik analizy ryzyka przeprowadzonej z wykorzystaniem danych objętych przywózową deklaracją skróconą będzie umożliwiał wprowadzenie towaru na obszar celny UE, przedsiębiorca powinien podjąć działania mające na celu uregulowanie sytuacji prawnej towarów na ogólnych zasadach. Towar powinien zostać objęty czasowym składowaniem lub powinno być złożone zgłoszenie celne do odpowiedniej procedury celnej.

1.2. Przedstawienie towaru

§ Wprowadzone towary powinny być niezwłocznie przedstawione organom celnym. Zgodnie z treścią art. 5 pkt 33 UKC przedstawienie towarów organom celnym oznacza powiadomienie organów celnych o przybyciu towarów do urzędu celnego lub innego miejsca wyznaczonego lub uznanego przez organy celne oraz o dostępności tych towarów do kontroli celnych.

Do przedstawienia towarów organom celnym zobowiązana jest:

- osoba, która wprowadziła towary na obszar celny UE;
- osoba, w której imieniu lub na rzecz której działa osoba, która wprowadziła towary na obszar celny UE;
- osoba, która przejęła odpowiedzialność za przewóz towarów po ich wprowadzeniu na obszar celny UE.

W szczególnych sytuacjach oprócz powyższych osób przedstawienia towarów może dokonać również:

- każda osoba, która niezwłocznie obejmie towar procedurą celną;
- posiadacz pozwolenia na prowadzenie miejsc składowych lub każda osoba prowadząca działalność w wolnym obszarze celnym.

Osoba przedstawiająca towary powinna powołać się na przywózową deklarację skróconą lub na zgłoszenie celne albo deklarację do czasowego

wego składowania (gdy organy celne odstąpiły od wymogu złożenia deklaracji i wyraziły zgodę na zastąpienie zgłoszeniem celnym lub deklaracją do czasowego składowania, które zostały złożone w odniesieniu do tych towarów). W sytuacji gdy deklaracja nie została jeszcze złożona, importer lub odbiorca albo inna osoba, w której imieniu lub na której rzecz działa przewoźnik, albo każda inna osoba, która jest w stanie przedstawić dane towary lub spowodować ich przedstawienie w urzędzie celnym wprowadzenia, są zobowiązani do niezwłocznego złożenia deklaracji (zgłoszenia celnego czy też deklaracji do czasowego składowania).

Towary przedstawione organom celnym nie mogą bez ich zgody zostać wyprowadzone z miejsca, w którym zostały przedstawione. Towary mogą zostać rozładowane lub przeładowane ze środka transportu, wyłącznie za pozwoleniem organów celnych, w miejscach wyznaczonych lub uznanych przez te organy. Wyjątek od powyższej zasady stanowi sytuacja wystąpienia bezpośredniego zagrożenia powodująca konieczność natychmiastowego rozładunku wszystkich towarów lub ich części. Wówczas pozwolenie nie jest wymagane, a organy celne powinny być w jak najkrótszym czasie poinformowane.

Organy celne mogą wyrazić zgodę na wykorzystanie systemów portowych lub lotniskowych lub innych dostępnych metod w celu dokonania powiadomienia o przedstawieniu towarów organom celnym³².

Jak wspomniano powyżej, towary mogą być przedstawione organom celnym w miejscu innym niż urząd celny, a mianowicie w miejscu uznanym lub wyznaczonym przez organ celny. Zgodnie z art. 115 ust. 1 RD miejsce inne niż właściwy urząd celny może zostać zatwierdzone do celów przedstawienia towarów, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- podmiot ubiegający o zatwierdzenie miejsca ma siedzibę na obszarze celnym UE, zapewnia prawidłową realizację operacji oraz złoży zabezpieczenie (zaznaczyć należy, że złożenie zabezpiecze-

³² Art. 190 RW.

- nia dotyczy również miejsc uznanych do celów realizacji procedury uproszczonej);
- towary zostały zgłoszone do procedury celnej następnego dnia po ich przedstawieniu (24 godziny od ich przedstawienia), chyba że wymagana jest rewizja towarów.

Jeżeli miejsce posiada już pozwolenie na prowadzenie magazynu czasowego składowania, zatwierdzenie nie jest wymagane.

Utworzenie miejsca wyznaczonego lub uznanego jest możliwe, jeżeli organy celne mogą sprawować dozór celny bez konieczności stosowania środków administracyjnych, które są niewspółmierne do istniejącej potrzeby gospodarczej. Organ celny prowadzi wykaz miejsc wyznaczonych oraz miejsc uznanych. Każde z miejsc posiada numer identyfikacyjny.

Ustawą z 22.06.2016 r. o zmianie ustawy – Prawo celne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1228) uchylony został art. 18 pr. cel., tym samym uchylone zostało rozporządzenie Ministra Finansów z 26.04.2004 r. w sprawie miejsca wyznaczonego lub uznanego przez organ celny, w którym mogą być dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego (Dz.U. z 2015 r. poz. 138). Zgodnie z treścią art. 27 ustawy o zmianie ustawy – Prawo celne oraz niektórych innych ustaw decyzje uznające miejsca oraz miejsca wyznaczone na podstawie art. 18 ustawy zmienionej zachowują ważność do czasu, na który zostały ustanowione.

Zasady obowiązujące w okresie przejściowym określa art. 251 ust. 1 lit. a RD. Biorąc pod uwagę treść art. 251 ust. 1 lit. a RD, pozwolenia udzielone na podstawie WKC lub RWKC, które obowiązywały w dniu 1.05.2016 r., pozostają ważne, w przypadku pozwoleń mających ograniczony okres ważności, do końca danego okresu lub do 1.05.2019 r. w zależności od tego, co nastąpi wcześniej. Podkreślić należy, że miejsca wyznaczone oraz miejsca uznane decyzją odrębną nie podlegają ponownej ocenie. Dlatego też w przypadku gdy miejsce zostało wyznaczone na czas nieokreślony – zachowuje swoją ważność bezterminowo. Bezterminowo są również ważne decyzje

uznające miejsce na czas nieokreślony. Jedynie miejsca uznane w pozwoleniach na stosowanie uproszczeń (procedura w miejscu, upoważniony odbiorca, upoważniony nadawca) podlegają ponownej ocenie w ramach ponownej oceny pozwoleń na stosowanie przedmiotowych uproszczeń.

Wyznaczenie miejsca nie wymaga wydania decyzji administracyjnej i następuje na czas nieokreślony. Wyznaczenie miejsca nie następuje z uwagi na interes indywidualnego podmiotu, ale jest wynikiem stwierdzenia przez organ celny istotnych okoliczności, m.in. takich jak:

- ważny interes państwowy,
- ważne względy służbowe,
- właściwości towaru,
- brak technicznych możliwości dostarczenia towaru do urzędu celnego³³.

Organ celny z urzędu wyznacza miejsce bez wskazania konkretnego adresata, a więc z miejsca wyznaczonego korzystać mogą wszystkie potencjalne podmioty dokonujące obrotu towarowego z krajami trzecimi³⁴. Ustalenie takiego miejsca powinno zostać poprzedzone pisemnymi uzgodnieniami z podmiotem posiadającym tytuł prawny do tego miejsca, w kwestii możliwości jego wyznaczenia dla przedstawienia towaru, w tym czasowego składowania. Dozór celny oraz formalności celne realizowane są przez oddelegowanego do tego miejsca funkcjonariusza celnego, co zapewnia skuteczność podejmowanych działań i daje gwarancję, że towary nie zostaną usunięte spod dozoru celnego. Nie jest w tym przypadku wymagane złożenie gwarancji. Jednak istnieje tu ograniczony termin składowania do 24 godzin³⁵.

³³ Ministerstwo Finansów, Departament Cel, *Wytyczne w sprawie miejsc uznanych i wyznaczonych do przedstawienia towaru w tym do czasowego składowania*, Warszawa 2016, s. 3 (http://www.finanse.mf.gov.pl/documents/766655/5639260/20160429_Wytyczne_MU_MW_finish.pdf).

³⁴ Przykładem miejsca wyznaczonego jest przejście graniczne w Białowieży. Jest to miejsce wyznaczone do niektórych czynności – obsługi podróży.

³⁵ Ministerstwo Finansów, Departament Cel, *Wytyczne w sprawie...*, s. 3–4.

Informacja o wyznaczeniu miejsca przez organ celny powinna być podana do publicznej wiadomości. Powinna być opublikowana na stronie internetowej urzędu obsługującego organ celny lub poprzez wywieszenie w siedzibie tego organu.

Miejsce uznane jest ustanawiane dla celów przedstawienia towarów, w tym czasowego składowania. Uznanie miejsca wymaga wydania decyzji. Decyzja uznająca miejsca do przedstawienia towarów jest bezterminowa. Zgodnie z art. 115 ust. 1 lit. b RD towary, które znajdują się w miejscu uznanym, powinny zostać zgłoszone do procedury celnej następnego dnia po ich przedstawieniu, chyba że organy celne wymagają rewizji towarów.

Jak wspomniano powyżej, utworzenie miejsc uznanych wymaga wydania decyzji, a w związku z tym powinien być złożony wniosek. Dane dotyczące wniosku o udzielenie pozwolenia na uznanie miejsca do przedstawienia towarów organom celnym określa rozporządzenie Ministra Finansów z 17.08.2016 r. w sprawie danych zamieszczanych we wnioskach, deklaracjach i powiadomieniach oraz załączanych dokumentów (Dz.U. poz. 1299). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem wniosek powinien zawierać opis miejsca, jego plan sytuacyjny, opis warunków, które mają zapewnić nienaruszalność i tożsamość towarów. Wniosek powinien być złożony do dyrektora izby administracji skarbowej właściwego ze względu na proponowaną lokalizację miejsca uznanego. Uznanie miejsca następuje na czas nieokreślony. Miejsca uznane mogą być tworzone m.in. dla potrzeb stosowania procedury uproszczonej lub dla potrzeb stosowania wspólnej polityki rolnej.

Zaznaczyć należy również, że niezbędnym elementem do zastosowania procedury uproszczonej poprzez wpis do rejestru jest posiadanie przez podmiot korzystający z procedury uproszczonej miejsca uznanego lub magazynu czasowego składowania. W tym przypadku powinna być wydana najpierw decyzja zezwalająca na utworzenie miejsca uznanego (magazynu czasowego składowania), a następnie podmiot może wystąpić o pozwolenie na wpis do rejestru zgłaszającego, gdzie podaje numer miejsca uznanego. O pozwolenie na pro-

wadzenie magazynu czasowego składowania podmiot występuje, gdy towary są czasowo składowane dłużej niż 24 godziny od ich przedstawienia.

W przypadku miejsc uznanych wymagane jest również złożenie zabezpieczenia. Jednak jeżeli są to towary (wyłącznie) unijne obejmowane procedurą wywozu, nie pobiera się zabezpieczenia, co wynika ze specyfiki procedury (towary nie podlegają należnościom celnym).

 Oprócz wyżej omówionego miejsca uznanego istnieje również możliwość uznania miejsca dla jednorazowego przedstawienia towarów. Dotyczyć to może kontroli celnej towarów dokonanej przez organ celny poza siedzibą urzędu na wniosek zgłaszającego (np. towarów wielkogabarytowych, towarów niebezpiecznych, towarów wymagających szczególnych warunków). W tym przypadku nie jest wymagane wydanie decyzji przez organ celny, lecz jedynie wyrażenie zgody przez organ celny na podstawie wniosku strony. Wymagane jest tu również złożenie zabezpieczenia. Podobnie jak w powyższych przypadkach towary muszą być zgłoszone do procedury celnej następnego dnia po ich przedstawieniu, chyba że organ celny będzie wymagał przeprowadzenia rewizji.

1.3. Czasowe składowanie towaru

 Towary nieunijne są czasowo składowane od chwili przedstawienia ich organom celnym i od tego momentu (przedstawienia towarów) są objęte deklaracją do czasowego składowania. Deklaracja składana jest przez osobę, która przedstawiła towary, najpóźniej w chwili ich przedstawienia. Po złożeniu deklaracji jest ona przechowywana przez organy celne lub może być udostępniana organom celnym do celów weryfikacji odnośnie do faktu, że towary, których dotyczy, zostały objęte procedurą celną lub powrotnie wywiezione.

W deklaracji powinno się znaleźć odniesienie do przywozowej deklaracji skróconej, chyba że nie było obowiązku złożenia deklaracji. Wyjątek stanowią przypadki, gdy towary były już czasowo

składowane lub są objęte procedurą celną i nie opuściły obszaru celnego UE.

Przepis art. 145 ust. 5 UKC daje również możliwość, aby deklaracja do czasowego składowania miała jedną z następujących form:

- odniesienie do przywózowej deklaracji skróconej złożonej dla danych towarów, uzupełnione danymi z deklaracji do czasowego składowania;
- manifest ładunkowy lub inny dokument przewozowy, pod warunkiem że zawiera dane zawarte w deklaracji do czasowego składowania, w tym odniesienie do przywózowej deklaracji skróconej dotyczącej danych towarów.

Organy celne mogą wyrazić zgodę, aby handlowe, portowe lub transportowe systemy teleinformatyczne mogły być wykorzystywane do złożenia deklaracji do czasowego składowania. Warunkiem jest, aby zawierały one dane niezbędne w takiej deklaracji.

Jeżeli zgłoszenie celne zostało złożone przed oczekiwanym przedstawieniem towarów organom celnym, organy te mogą uznać takie zgłoszenie za deklarację do czasowego składowania. Deklaracja do czasowego składowania również nie jest wymagana, gdy w chwili przedstawienia towarów organom celnym ustalono ich unijny status celny.

Deklarację do czasowego składowania można również stosować do celów³⁶:

- zgłoszenia o przybyciu statku morskiego lub powietrznego przybywającego na obszar celny UE,
- przedstawienia organom celnym wprowadzonych na obszar celny UE towarów nieunijnych.

Deklaracja do czasowego składowania może być poddana weryfikacji. W związku z tym organy celne w celu zweryfikowania prawidłowości danych zawartych w przyjętym zgłoszeniu celnym mogą skon-

³⁶ Art. 145 ust. 8 UKC.

trolować deklarację, zażądać od składającego ją dostarczenia innych dokumentów, przeprowadzić rewizję towarów oraz pobrać ich próbki w celu dokonania analizy lub dokładniejszej rewizji.

Zgłaszający, na wniosek, za zgodą organów celnych może, po złożeniu deklaracji do czasowego składowania, sprostować niektóre dane tam zawarte. Jednak nie może to powodować, że deklaracja będzie dotyczyć towarów innych niż te, które pierwotnie obejmowała. Sprostowanie nie jest możliwe, jeżeli organy celne poinformowały osobę, która złożyła deklarację, o zamiarze przeprowadzenia rewizji towarów lub stwierdziły nieprawidłowość danych zawartych w deklaracji³⁷.

Złożona deklaracja do czasowego składowania może być również unieważniona. Organy celne na wniosek zgłaszającego lub 30 dni po złożeniu deklaracji unieważniają deklarację, gdy towary objęte złożoną deklaracją do czasowego składowania nie zostały przedstawione organom celnym³⁸.

Towary mogą być czasowo składowane wyłącznie w magazynach czasowego składowania albo – w uzasadnionych przypadkach – w innych miejscach wyznaczonych lub uznanych przez organy celne. Miejsce uznane lub wyznaczone, aby mogło być zatwierdzone dla celów składowania czasowego, musi zapewniać bezpieczne składowanie towarów i możliwość sprawowania kontroli i dozoru celnego (może to być magazyn zakładowy lub wydzielone w nim miejsce). Osoba składająca towary w miejscach wyznaczonych lub uznanych odpowiada za zapewnienie, aby towary nie zostały usunięte spod dozoru celnego, oraz za wypełnienie wszelkich innych obowiązków związanych ze składowaniem towarów. Podkreślić należy, że składowanie czasowe towarów kierowanych do miejsc uznanych lub wyznaczonych, w odróżnieniu od towarów przechowywanych w magazynach składowania czasowego, nie może przekraczać 24 godzin.

³⁷ Art. 146 ust. 1 UKC.

³⁸ Art. 146 ust. 2 UKC.

Prowadzenie magazynu czasowego składowania wymaga pozwolenia organów celnych. Wyjątkiem jest tu prowadzenie magazynu czasowego składowania przez organy celne – wówczas pozwolenie nie jest wymagane. Pozwolenia na prowadzenie magazynu czasowego składowania udziela się³⁹:

- 1) osobie, która:
 - ma siedzibę na obszarze celnym UE,
 - zapewni prawidłową realizację operacji,
 - złoży zabezpieczenie⁴⁰ (zaznaczyć należy, że pozwolenia na prowadzenie magazynów czasowego składowania udzielone przed 1.05.2016 r. zachowują ważność; w przypadku tych pozwoleń zabezpieczenie z tytułu czasowego składowania nie będzie wymagane);
- 2) gdy organy celne mogą sprawować dozór celny bez konieczności stosowania środków administracyjnych niewspółmiernych do istniejącej potrzeby gospodarczej;
- 3) pod warunkiem, że magazyny czasowego składowania nie będą wykorzystywane do celów sprzedaży detalicznej;
- 4) pod warunkiem, że magazyny czasowego składowania prowadzone będą wyłącznie przez posiadacza pozwolenia;
- 5) w przypadku gdy składowane towary stanowią zagrożenie lub istnieje prawdopodobieństwo, że spowodują zepsucie innych towarów lub z innych powodów wymagają specjalnych magazynów; magazyny czasowego składowania muszą być specjalnie wyposażone do składowania takich towarów.

Podmiot, który chce prowadzić magazyn czasowego składowania, powinien złożyć wniosek. We wniosku, oprócz określenia wnioskodawcy, powinny również się znaleźć następujące informacje: dane dotyczące miejsca prowadzenia magazynu czasowego składowania, wskazanie zabezpieczeń mających na celu zapewnienie, że towary czasowo składowane nie zostaną usunięte spod dozoru celnego, informacje dotyczące ewidencji towarów składowanych w magazynie

³⁹ Art. 148 ust. 2–3 UKC oraz art. 117 RD.

⁴⁰ Przed 1.05.2016 r. nie było wymagane zabezpieczenie przy prowadzeniu magazynów czasowego składowania. Wymóg ten funkcjonuje od wejścia w życie UKC.

(m.in. forma ewidencji, miejsce prowadzenia lub udostępnienia ewidencji).

! Zaznaczyć należy, że pozwolenia na prowadzenie magazynów czasowego składowania udzielone na podstawie przepisów obowiązujących przed 1.05.2016 r. podlegają ponownej ocenie. W wyniku ponownej oceny posiadane pozwolenie może zostać cofnięte, a w przypadku gdy spełnione będą warunki określone powyżej – zostanie wydane nowe pozwolenie. Zgodnie z art. 250 ust. 1 RD organ celny jest zobowiązany do przeprowadzenia ponownej oceny i wydania rozstrzygnięcia w sprawie przed dniem 1.05.2019 r.

Podmiot, który otrzymuje pozwolenie, powinien prowadzić ewidencję. Forma ewidencji powinna być zatwierdzona przez organy celne. Zgodnie z treścią art. 116 ust. 1 RD ewidencja powinna zawierać następujące informacje i dane:

- odniesienie do odpowiedniej deklaracji do czasowego składowania dotyczącej składowanych towarów;
- odniesienie do terminu zakończenia czasowego składowania;
- datę i dane identyfikujące dokumenty celne dotyczące składowanych towarów oraz wszelkie pozostałe dokumenty odnoszące się do czasowego składowania towarów;
- dane, numery identyfikacyjne, liczbę i rodzaj opakowań, ilość i zwykły opis handlowy lub techniczny towarów oraz w stosownych przypadkach oznaczenia identyfikacyjne kontenera niezbędne do zidentyfikowania towarów;
- lokalizację towarów oraz dane dotyczące przemieszczania towarów;
- status celny towarów;
- dane dotyczące czynności zwyczajowych, które mogą być dokonywane na towarach czasowo składowanych;
- dane dotyczące przemieszczania towarów czasowo składowanych między magazynami czasowego składowania zlokalizowanymi w różnych państwach członkowskich, dane na temat przybycia towarów do magazynów czasowego składowania w miejscu przeznaczenia.

Organy celne mogą zezwolić na zmniejszenie informacji zawartych w ewidencji pod warunkiem, że nie wpłynie to niekorzystnie na dozór celny i kontrolę towarów. Jednak nie jest możliwe zmniejszenie zakresu informacji w przypadku przemieszczania towarów między magazynami czasowego składowania.

Podmiot prowadzący magazyn czasowego składowania zobowiązany jest do zapewnienia, aby towary czasowo składowane nie zostały usunięte spod dozoru celnego, a także do wypełnienia obowiązków wynikających ze składowania towarów. Towary czasowo składowane mogą zostać poddane jedynie czynnościom mającym na celu zachowanie ich w stanie niezmienionym, bez zmiany ich wyglądu lub właściwości technicznych.

Maksymalny termin składowania towarów w magazynie czasowego składowania wynosi 90 dni. Termin ten nie podlega przedłużeniu. W tym czasie powinno nastąpić objęcie procedurą celną albo powrotny wywóz towarów, które są przedmiotem czasowego składowania.

Towary czasowo składowane mogą być przemieszczane między różnymi magazynami czasowego składowania. Wymagane jest tu pozwolenie organów celnych. Pozwolenie jest wydawane, jeżeli⁴¹:

- przemieszczanie odbywa się w ramach odpowiedzialności jednego organu celnego;
- przemieszczanie jest objęte wyłącznie jednym pozwoleniem udzielonym upoważnionemu przedsiębiorcy w zakresie uproszczeń celnych.

Warunkiem uzyskania pozwolenia jest, aby przemieszczenie towarów nie zwiększyło ryzyka nadużyć. Organy celne mogą również zezwolić na przemieszczanie towarów czasowo składowanych między różnymi magazynami czasowego składowania objętymi różnymi pozwoleniami na prowadzenie magazynów czasowego składowania – pod warunkiem że posiadaczami pozwoleń są AEOC⁴².

⁴¹ Art. 148 ust. 5 UKC.

⁴² Art. 118 RD.

Zaznaczyć należy, że w magazynie czasowego składowania mogą być też składowane towary unijne. Jednak jest tu wymagane pozwolenie organów celnych, które jest wydawane wówczas, gdy zaistnieje potrzeba gospodarcza i nie będzie to miało negatywnego wpływu na dozór celny. Towarów tych nie uznaje się za towary objęte czasowym składowaniem.

1.4. Status celny towarów

Zgodnie z treścią art. 5 pkt 22 UKC status celny oznacza określenie towaru jako towar unijny lub nieunijny. Towary unijne to towary całkowicie uzyskane na obszarze celnym UE (w ich skład nie wchodzi towary przywiezione z krajów lub terytoriów spoza obszaru celnego UE), towary wprowadzone na obszar celný UE z krajów lub terytoriów znajdujących się poza obszarem UE i dopuszczane do obrotu oraz towary uzyskane lub wyprodukowane na obszarze celnym UE wyłącznie z towarów dopuszczonych do obrotu lub też z towarów całkowicie uzyskanych oraz z towarów dopuszczonych do obrotu. Z kolei towary nieunijne są to towary inne niż towary unijne, a także towary, które utraciły unijny status celny⁴³. Towary unijne mogą stać się towarami nieunijnymi. Ma to miejsce, gdy⁴⁴:

- towary zostaną wyprowadzone poza obszar celný UE, o ile nie jest to procedura tranzytu wewnętrznego;
- towary zostały objęte procedurą tranzytu zewnętrznego, składowania lub uszlachetniania czynnego, o ile zezwalają na to przepisy prawa celnego;
- towary zostały objęte procedurą końcowego przeznaczenia, a następnie stały się przedmiotem zrzeczenia na rzecz Skarbu Państwa lub zostały zniszczone i pozostały po nich odpady;
- zgłoszenie o dopuszczenie do obrotu zostaje unieważnione po zwolnieniu towarów.

Zaznaczyć należy, że występują sytuacje, gdy towary zostały całkowicie uzyskane na obszarze celnym UE i nie posiadają statusu to-

⁴³ Art. 5 pkt 23 i 24 UKC.

⁴⁴ Art. 154 UKC.

waru unijnego. Ma to miejsce, gdy towary zostały uzyskane z towarów czasowo składowanych lub objętych procedurą tranzytu zewnętrznego, składowania, odprawy czasowej lub uszlachetniania czynnego. Instytucja czasowego składowania towarów, jak również procedury tranzytu zewnętrznego, składowania, odprawy czasowej i uszlachetniania czynnego przeznaczone są dla towarów o statusie nieunijnym i w trakcie ich trwania ich status nie ulega zmianie.

Poza powyższym wyjątkiem zasadą jest domniemanie, że wszystkie towary znajdujące się na obszarze celnym UE posiadają unijny status celny, chyba że zostanie stwierdzone, że nie są towarami unijnymi. Pomimo obowiązywania zasady domniemania unijnego statusu celnego towaru istnieją jednak okoliczności, w których musi zostać potwierdzony unijny status towarów. Potwierdzenie unijnego statusu celnego towarów jest środkiem udowodnienia wobec organu celnego, że towary nie podlegają dozorowi celnemu, gdyż znajdują się w swobodnym obrocie na obszarze celnym UE. Stosowane jest wyłącznie w sytuacjach, kiedy na towarach ciąży domniemanie, że nie mają statusu unijnego, bądź domniemanie, że taki status utraciły.

Sytuacją, w której najczęściej wymagane jest potwierdzenie statusu unijnego towaru, jest opuszczenie przez towary unijnego obszaru celnego i następnie ponowne wprowadzenie na ten obszar. Wynika to z faktu, że towary fizycznie opuściły obszar celny UE i ciąży na nich domniemanie utraty unijnego statusu celnego. Domniemanie utraty unijnego statusu celnego towarów dotyczy również sytuacji przewozu towarów pomiędzy portami w UE drogą morską lub powietrzną, gdyż morze lub powietrze również traktowane są jak terytorium kraju trzeciego.

Nie można zastosować domniemania i należy wykazać unijny status celny towarów w stosunku do⁴⁵:

- towarów wprowadzonych na obszar celny UE, objętych dozorem celnym, w celu określenia ich statusu celnego;
- towarów czasowo składowanych;

⁴⁵ Art. 119 RD.

- towarów objętych dowolną procedurą specjalną z wyjątkiem tranzytu wewnętrznego, procedury uszlachetniania biernego i procedury końcowego przeznaczenia;
- produktów rybołówstwa morskiego złowionych przez unijny statek rybacki poza obszarem celnym UE, na wodach innych niż wody terytorialne państwa trzeciego, które wprowadzono na unijny obszar celny;
- towarów uzyskanych z produktów rybołówstwa morskiego na pokładzie unijnego statku rybackiego lub unijnego statku przetwórci, przy których wytworzeniu zostały użyte inne produkty o unijnym statusie celnym, które wprowadzono na obszar celny UE;
- produktów rybołówstwa morskiego i innych produktów wydobytych lub złowionych przez statki pływające pod banderą państwa trzeciego w obrębie obszaru celnego UE.

Potwierdzeniem unijnego statusu towarów mogą być następujące środki dowodowe⁴⁶:

- 1) dane ze zgłoszenia tranzytowego towarów objętych tranzytem wewnętrznym;
- 2) dane z dokumentu T2L lub T2LF;
- 3) manifest celny towarów (manifest przedsiębiorstwa żeglugowego stosowany będzie do czasu wdrożenia unijnego systemu PoUS w 2019 r.; podobnie manifest „dzień po” stosowany będzie również do czasu wdrożenia unijnego systemu PoUS w 2019 r.);
- 4) faktura lub dokument przewozowy ze wskazanym odpowiednio kodem „T2L” lub „T2LF” – można zastosować, jeżeli wartość towarów nie przekracza 15 000 EUR⁴⁷ (na dokumentach tych powinny być podane następujące informacje: pełna nazwa lub imię i nazwisko oraz adres nadawcy lub zainteresowanej osoby, jeżeli nie ma nadawcy; właściwy urząd celny; liczba, rodzaj, znaki towarowe i numery referencyjne opakowań, opis towarów, masa towarów brutto (w kg), wartość towarów oraz w razie potrzeby liczba kontenerów⁴⁸);

⁴⁶ Art. 199 RW.

⁴⁷ Wskazać należy, że przed wejściem w życie UKC było to 10 000 EUR.

⁴⁸ Art. 126 RD.

- 5) dziennik połowowy, deklaracja wyładunkowa, deklaracja przeładunkowa oraz dane z satelitarnego systemu monitorowania statków (dotyczy to potwierdzenia statusu celnego produktów rybołówstwa morskiego i towarów uzyskiwanych z takich produktów);
- 6) dane z deklaracji akcyzowych, o których mowa w art. 34 dyrektywy Rady 2008/118/WE;
- 7) środki dowodowe w postaci karnetu TIR, ATA lub formularza C 302;
- 8) w przypadku silnikowych pojazdów drogowych – tablice rejestracyjne i dowód rejestracyjny;
- 9) w przypadku opakowań, palet i innych podobnych przedmiotów (z wyjątkiem pojemników) – wykazanie, że należą one do osoby mającej siedzibę na terenie UE i zostały zgłoszone jako posiadające unijny status celny towarów;
- 10) w przypadku bagażu pasażera, który nie jest przeznaczony do celów handlowych, oświadczenie pasażera, że towary posiadają unijny status celny towarów;
- 11) w przypadku przesyłek pocztowych – żółta etykieta.

Powyższe środki dowodowe nie mogą być wykorzystane w odniesieniu do towarów, w przypadku których dopełniono już formalności wywozowych lub które zostały objęte procedurą uszlachetniania biernego.

Deklaracje T2L/T2LF powinny być składane w formie elektronicznej do systemu AES⁴⁹, nie ma więc możliwości złożenia powyższych deklaracji na karcie 4 SAD. Po wysłaniu deklaracji w systemie AES podmiot wysyłający otrzyma z systemu wydruk potwierdzenia statusu unijnego towarów z numerem MRN. Numer MRN dokumentów T2L, T2LF lub manifestu celnego towarów, oprócz technik elektronicznego przedstawiania danych, można przedstawić za pomocą kodu

⁴⁹ AES – Automatyczny System Eksportu, został wytworzony w ramach realizacji „Programu e-Cło”. W ramach systemu AES wprowadzono w pełni elektroniczną obsługę poświadczenia unijnego statusu towarów. Po wprowadzeniu w 2019 r. w Unii Europejskiej systemu PoUS system AES zostanie dostosowany do tego systemu.

kreskowego, dokumentu rejestracji statusu lub innych środków dopuszczonych przez przyjmujący organ celny.

Unijny status towarów może być potwierdzony w sposób inny niż techniki elektronicznego przetwarzania danych. Są to następujące przypadki:

- podróżny inny niż przedsiębiorca może zwrócić się z wnioskiem w wersji papierowej o dostarczenie potwierdzenia unijnego statusu celnego towarów⁵⁰;
- jeżeli towary unijne przewozi się zgodnie z Konwencją celną dotyczącą międzynarodowego przewozu towarów z zastosowaniem karnetów TIR (Konwencja TIR), sporządzoną w Genewie 14.11.1975 r. (Dz.U. z 1984 r. poz. 76 ze zm.), Konwencją celną w sprawie karnetu A.T.A. dla odprawy warunkowej towarów (Konwencja A.T.A.), sporządzoną w Brukseli 6.12.1961 r. (Dz.U. z 1969 r. poz. 242), Konwencją dotyczącą odprawy czasowej, sporządzoną w Stambule 26.06.1990 r. (Dz.U. z 1998 r. poz. 61 ze zm.) lub Umową między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącą statusu ich sił zbrojnych, sporządzoną w Londynie 19.06.1951 r. (formularz C 302), potwierdzenie unijnego statusu celnego towarów można przedstawić z wykorzystaniem środków innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych⁵¹.

Przepisy prawa celnego przewidują możliwość wydania potwierdzenia unijnego statusu towarów przez upoważnionego wystawcę (w obowiązującym do 1.05.2016 r. WKC używano określenia „upoważniony nadawca”). Ma to miejsce w przypadku uproszczeń. Upoważnionym wystawcą może być każda osoba mająca siedzibę na obszarze celnym UE, która nie naruszyła przepisów prawa celnego i podatkowego oraz nie była skazana za poważne przestępstwo związane z działalnością gospodarczą, a także wykazała, że posiada wysoki poziom kontroli swoich operacji i przepływu towarów zapewniony przez system zarządzania ewidencją handlową oraz transportową, co umożliwia prze-

⁵⁰ Art. 125 RD.

⁵¹ Art. 127 RD.

prowadzenie właściwych kontroli celnych. Upoważnienie wydawane jest przez właściwy organ celny na wniosek zainteresowanej osoby. Powyższy podmiot może wydawać dokument T2L lub T2LF bez konieczności składania wniosku o zatwierdzenie oraz manifest celny towarów bez konieczności zwrócenia się do właściwego urzędu celnego z wnioskiem o zatwierdzenie i rejestrację potwierdzenia.

Właściwy urząd celny poświadcza i rejestruje środki dowodowe potwierdzające unijny status celny towarów – deklaracje T2L, T2LF oraz manifest celny towarów. Przypisany do tych środków MRN przekazuje zainteresowanej osobie. Na żądanie zainteresowanej osoby właściwy urząd celny udostępnia powyższe dokumenty potwierdzające rejestrację środków dowodowych.

Potwierdzenie unijnego statusu celnego towarów w postaci deklaracji T2L, T2LF lub manifestu celnego towarów jest ważne przez 90 dni od dnia rejestracji, a gdy nie ma obowiązku rejestracji manifestu celnego towarów – od dnia jego wystawienia. W uzasadnionych przypadkach na wniosek zainteresowanej osoby organ celny może wyznaczyć dłuższy termin ważności potwierdzenia⁵².

Zaznaczyć należy, że środki dowodowe mogą być wystawione retrospektywnie. Powinny być jednak opatrzone adnotacją: „Issued retrospectively – [kod 98201]”.

Potwierdzeniem unijnego statusu celnego towarów, których wartość nie przekracza 15 000 EUR, może być przedstawienie faktury lub dokumentu przewozowego dotyczącego tych towarów, pod warunkiem że dokumenty te odnoszą się wyłącznie do towarów posiadających unijny status celny⁵³.

⁵² Art. 123 RD.

⁵³ Art. 211 RW.

Rozdział II

POCHODZENIE TOWARU

2.1. Niepreferencyjne pochodzenie towarów

2.1.1. Podstawy prawne

Pochodzenie towarów dotyczy ekonomicznej przynależności towaru do konkretnego kraju lub regionu. Zastosowanie określenia „ekonomiczna przynależność” oznacza, że pochodzenie towaru często nie jest związane z państwem wywozu towaru, lecz z państwem, któremu można przypisać najbardziej znaczący udział w jego wytworzeniu. Należyte ustalenie pochodzenia towarów wobec zróżnicowania obciążeń celnych, w zależności od ich pochodzenia, ma istotne znaczenie dla podmiotów dokonujących przywozu towarów na obszar celny UE¹.

Pochodzenie towarów stanowi jeden z elementów, na podstawie których stosowane są należności celne przywozowe oraz inne środki dotyczące wymiany towarowej.

Niepreferencyjne pochodzenie towarów określone zostało w następujących regulacjach:

- art. 59–63 UKC (tytuł II, rozdział 2, sekcja 1),
- art. 31–36 RD,
- art. 57–59 RW.

¹ S. Naruszewicz, M. Laszuk, *Wspólnotowe...*, s. 153.

Uregulowania dotyczące reguł niepreferencyjnego pochodzenia zawarte są również w Porozumieniu w sprawie reguł pochodzenia – załącznik 1A do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), sporządzonego w Marrakeszu 15.04.1994 r. (Dz.U. z 1995 r. poz. 483).

Głównym celem reguł niepreferencyjnego pochodzenia jest stosowanie:

- wspólnej taryfy celnej,
- środków pozataryfowych ustanowionych w przepisach regulujących określone dziedziny wymiany towarowej,
- innych środków unijnych odnoszących się do pochodzenia towarów (np. środków antydumpingowych, antysubsydyjnych).

2.1.2. Zasady ustalania niepreferencyjnego pochodzenia

 Określając pochodzenie towaru, należy wyróżnić dwie sytuacje: towar całkowicie uzyskany w danym kraju oraz towar wyprodukowany na terenie więcej niż jednego kraju. Towar całkowicie uzyskany w danym kraju lub na danym terytorium uznawany jest za pochodzący z tego kraju lub terytorium. Określenie „kraj” obejmuje morze terytorialne tego kraju. Zgodnie z treścią art. 31 RD będą to następujące towary:

- 1) produkty mineralne wydobyte w tym państwie lub na tym terytorium,
- 2) produkty roślinne zebrane w tym państwie lub na tym terytorium,
- 3) żywe zwierzęta tam urodzone i wyhodowane,
- 4) produkty uzyskane z żywych zwierząt tam wyhodowanych,
- 5) produkty uzyskane przez polowania lub połowy tam przeprowadzone,
- 6) produkty rybołówstwa morskiego i inne produkty wydobyte z morza znajdującego się poza wodami terytorialnymi jakiegokolwiek państwa przez statki zarejestrowane w danym państwie lub na danym terytorium i pływające pod banderą danego państwa lub terytorium,

- 7) towary uzyskane lub wytworzone na pokładzie statków przetwórci z produktów rybołówstwa morskiego i innych produktów wydobytych z morza poza wodami terytorialnymi, pochodzących z tego państwa lub terytorium, o ile te statki przetwórcie są zarejestrowane w tym państwie lub terytorium i pływają pod jego banderą,
- 8) produkty wydobyte z dna morskiego lub podglebia pod dnem morskim poza wodami terytorialnymi, pod warunkiem że dane państwo lub terytorium posiada wyłączne prawa do eksploatacji tego dna lub podglebia,
- 9) odpady i pozostałości powstałe w wyniku działalności wytwórczej oraz używane artykuły, jeżeli zostały tam zebrane i nadają się wyłącznie do odzyskiwania surowców,
- 10) towary tam wytworzone wyłącznie z produktów wymienionych w powyższych punktach.

Jeżeli w produkcję towaru zaangażowany jest więcej niż jeden kraj lub więcej niż jedno terytorium, wówczas towar uznaje się za pochodzący z kraju lub z terytorium, w którym towar został poddany ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce w przedsiębiorstwie przystosowanym do tego celu, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytworzenia. Przez pojęcie wytworzenia nowego produktu należy rozumieć powstanie produktu posiadającego inną pozycję taryfową niż użyte materiały do jego wytworzenia². Zaznaczyć należy, że TSUE orzekł, że czynność montażu różnych części może być uznana za decydującą o pochodzeniu, jeżeli z technicznego punktu widzenia i przy uwzględnieniu definicji przedmiotowego towaru stanowi ona decydujące stadium produkcji, w którym przesądza się o przeznaczeniu użytych części i w którym przedmiotowy towar zyskuje swe szczególne cechy jakościowe³. Jednak, mając na uwadze różnorodność czynności, które mieszczą się w pojęciu montażu, w niektórych sytuacjach dokonywanie oceny na

² Art. 60 ust. 2 UKC.

³ Wyrok TS z 31.01.1979 r., C-114/78, Yoshida GmbH przeciwko Industrie- und Handelskammer Kassel, EU:C:1979:21.

podstawie kryteriów technicznych może nie doprowadzić do ustalenia pochodzenia towaru. W tych przypadkach należy uwzględnić jako kryterium pomocnicze związaną z montażem wartość dodaną⁴.

Przepisy rozporządzenia delegowanego określają również, jakie działania nie są uznawane za istotne, ekonomicznie uzasadnione przetworzenie lub obróbkę do celów nadania pochodzenia. Należą do nich następujące operacje (tzw. czynności minimalne)⁵:

- operacje mające na celu zachowanie produktów w dobrym stanie podczas transportu i składowania (wietrzenie, rozkładanie, suszenie, usuwanie uszkodzonych części i podobne czynności) oraz operacje ułatwiające przesyłkę lub transport;
- proste czynności polegające na usuwaniu kurzu, przesiewaniu lub sortowaniu, segregowaniu, dobieraniu, myciu, rozcinaniu;
- zmiany opakowania oraz rozdzielanie i łączenie przesyłek, proste umieszczanie w butelkach, puszkach, butlach, workach, pudełkach, skrzynkach, umieszczanie na kartonach lub deskach oraz wszelkie inne proste operacje związane z pakowaniem;
- dobieranie towarów w zestawy lub komplety lub przygotowywanie do sprzedaży;
- umieszczanie znaków, etykiet lub innych podobnych wyróżniających oznakowań na towarach lub na ich opakowaniach;
- prosty montaż części produktu dla otrzymania kompletnego wyrobu;
- demontaż bądź zmiana zastosowania;
- połączenie dwóch lub więcej wyżej wymienionych operacji.

Oprócz powyższego rozporządzenie delegowane wymienia również operacje obróbki lub przetwarzania, które nie są ekonomicznie uzasadnione. Ma to miejsce w sytuacji, gdy operacje obróbki lub przetwarzania przeprowadzone w innym państwie lub na innym terytorium były realizowane w celu uniknięcia zastosowania należności celnych,

⁴ Wyrok TS z 8.03.2007 r., sprawy połączone C-447/05 i C-448/05 Thomson Multimedia Sales Europe oraz Vestel France przeciwko Administration des douanes et droits indirects, EU:C:2007:151, oraz wyrok TS z 13.12.1989 r., C-26/88 Brother International GmbH przeciwko Hauptzollamt Gießen, EU:C:1989:637.

⁵ Art. 34 RD.

środków pozataryfowych lub innych środków. Uznaje się wówczas, że towary zostały poddane ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetworzeniu lub obróbce, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania w państwie lub na terytorium, z którego pochodziła większa część materiałów, określona na podstawie ich wartości⁶.

Zaznaczyć należy również, że przy określaniu pochodzenia towarów nie bierze się pod uwagę pochodzenia energii i paliwa zużytych do produkcji towarów, instalacji i wyposażenia, maszyn i narzędzi użytych przy produkcji oraz materiałów, które nie wchodzi ani nie są przeznaczone do wejścia w końcowy skład produktów⁷. Elementem neutralnym są również opakowania, jednak w przypadku stosowania reguły procentowego udziału materiałów niepochodzących w cenie towaru, dla którego ustalana jest wartość, opakowania będą brane pod uwagę, o ile przy zastosowaniu reguł 5a (opakowania wielokrotnego użytku) i 5b (opakowania jednorazowe) będą klasyfikowane łącznie z towarem.

Akcesoria, części zamienne lub narzędzia, które dostarczane są z którymkolwiek z towarów wymienionych w sekcjach: XVI (maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; części do nich; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych urządzeń), XVII (pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe), XVIII (przyrządy, narzędzia i aparaty optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne i chirurgiczne; zegary ściennie i zegarki naręczne; instrumenty muzyczne; ich części oraz akcesoria) Nomenklatury Scalonej i które są częścią ich standardowego wyposażenia, uznaje się za posiadające to samo pochodzenie co te towary. Również podstawowe części zamienne⁸ wy-

⁶ Art. 33 RD.

⁷ Art. 36 RD.

⁸ Za podstawowe części zamienne, zgodnie z treścią art. 35 ust. 3 RD, uznaje się części stanowiące komponenty, bez których właściwe funkcjonowanie dopuszczonych do obrotu lub uprzednio wywiezionych części wyposażenia, maszyny, aparatu lub po-

korzystywane z którymkolwiek z towarów wymienionych w powyższych sekcjach, uprzednio dopuszczonym do obrotu w UE, uznaje się za mające to samo pochodzenie, co te towary, jeżeli włączenie podstawowych części zamiennych na etapie produkcji nie zmieniłoby ich pochodzenia.

Przepisy prawa celnego dają możliwość organom celnym żądania udowodnienia pochodzenia towarów bez wskazywania wątpliwości bądź nieprawidłowości, a więc w przypadku poprawnego określenia pochodzenia towarów. Jednak pomimo przedstawienia dowodu pochodzenia, niezależnie od przedstawionych wcześniej dowodów, organ celny w przypadku uzasadnionych wątpliwości może zażądać przedstawienia innych dowodów potwierdzających, że pochodzenie towaru zostało określone zgodnie z regułami prawa celnego.

Przy ustalaniu niepreferencyjnego pochodzenia towarów wykorzystuje się również reguły pochodzenia, które wyrażają stanowisko negocjacyjne UE w programie prac nad harmonizacją reguł pochodzenia⁹ w ramach WTO. Stanowią one kryteria uznania przetworzeń i obróbek, przeprowadzanych na materiałach niepochodzących, za wystarczające dla nadania pochodzenia wytworzonym produktom w rozumieniu art. 60 UKC.

2.1.3. Dokumentowanie niepreferencyjnego pochodzenia towarów

Dokumentem potwierdzającym niepreferencyjne pochodzenie towarów jest świadectwo pochodzenia. Przepisy UKC dają państwom członkowskim prawo do wystawiania niepreferencyjnych świadectw pochodzenia¹⁰, jednocześnie rezygnując z bardziej szczegółowych uregulowań w tym zakresie. Są to tzw. zwykłe

jazdu, nie może zostać zapewnione; części, które są charakterystyczne dla tych towarów, oraz części, które są przeznaczone do normalnej konserwacji i zastąpienia części tego samego rodzaju, które uległy zniszczeniu lub przestały nadawać się do użytku.

⁹ HWP – Harmonisation Work Programme.

¹⁰ Art. 61 ust. 3 UKC.